

Гратэск ~ А Готыка Эпачны

ад Дж. Э. Грэйвена

Раздзел IX

~За дванаццаць міль на захад ад цёмных руін абацтва Гардзэнс, адзінкая постаць Наўмысна крочыў пад апошнім промнем раншняга месяца. Згорб ўшыся абцяжараны ўчарашнім недобрамыслівым Богам пасланным дарам з кухні абацтва, брат Мікалай нёс перапоўненую манаскую вопратку, перакнутую праз плячо напоўненую харчам.

Мікалай з цяжкасцю ўзлез на вяршыню камянай стай грады, абапёрся на калені, яго дыханне частае задыханае ў халодным начным паветры. Там, удалечыні, праз шырок прастор старажытнага даўно высахлага рэчышча ракі, знаходзіўся ўваход у пячору, якую ён адкрыў шмат гадоў таму — «Горны пашча», як ён назваў яе. Ён спусціўся з грады ўбок, перасёк велзарную даліну камянёў ўвайшоў у велзарную чорную дзірку.

З глыбін пячоры пачуўся гулкі голас: «Фраяр?» — з цемры вырваўся шчыры хлапачы смех. — «Я ведаў, што ты прыйдзеш! Так!»

Мікалай адказаў, паглыбляючыся ў цемру: «Лазар, гэта я...»

І перш чым манах паспеў прадставіцца, Лазар праляцеў мільма каменнага кута рэзка сутыкнуўся з ім. І манах, збраяносец упал на зямлю. Правянт

раск даныя, кал кола сыру х сталася па падлозе пячоры.

«Божа мой! Лазар», — прашыпеў М калай, — «Ты напалохаў ... о, не!» Манах пабег па падлозе, намацваючы шлях у цемры, рыючыся ў мправ заваным мяшку. Унутры ён знайшоў бутэльку з крывёю, якая была ўсё яшчэ цэлая запячатаная. Ён глыбока ўздыхнуў з палёгкай. «Дзякуй Госпаду», — прамармытаў ён, пацалаваўшы бутэльку акуратна вярнуўшы яе пам ж рэчам .

— Брат... Н калас? Прабачце, брат. — Лазар устаў на ног , прынёс сырны круг спытаў: — Дзе брат Адз но?

«Зараз — дапамажы мне сабраць прыпасы. Пашукай х.»

Лазар асцярожна паклаў сыр у мяшок, асцярожна трымаючы бутэльку ўнутры, з-пад ткан ны разл ўся паток прыемных пахаў. «Я збяру х, браце», — адказаў Лазар, тон яго голасу змян ўся, ён цяпер здаўся спушчаным цяжк м.

М калай разважаў уголас: «Кал я не памыляюся, на тым сх ле гэтай гары ста ць гай». Манах рэзка ўстаў паглядз ў падбародак, н бы задумаўшыся. — Спачатку агонь — нам патрэбен агонь. — М калай падышоў да ўваходу ў пячору. Лазар быў падобны на статую насцярожана глядзеў на мяшок, быццам нешта здарылася не так з гэтым.

«Лазар, хадз са мной».

— Так, манах. — Лазар адвёў поз рк пайшоў за Н калаем з Маўнтайн-Маўнта ўздоўж яго больш павярхоўнага, асветленага месяцам, абрыву.

«Нават мае косц замерзл — для такога сц плага адзення, як наша, гэты лясны туман не даруе н найменшых страт». М калай хутка пацёр рук павярнуўся, дадаўшы: «Я прынёс невял кую алейную лямпу з алеем, трох вярочнага кнота трутн цу з крэменем. А цяпер мы...» сабраць сухастой прагнаць гэты ўпартае в льготнае надвор'е? «Так, манах».

Нарэшце, глыбока ў пячоры, Лазар М калай сядзел на двух прысадз стых валунах, а пам ж м патрэскаў агонь. Яго аранжавае ззянне разганяла холад, адначасова адкрываючы надзвычай няроўныя падземныя памеры пячоры. «Агонь, нарэшце», — М калай пакланяўся ўзыходзячым полымям, грэючы рук . Ён з рнуў на кучу пал ва побач з сабой задуменна выбраў некальк гал нак, каб дадаць у агонь.

Лазар заз рнуў праз агонь, аглядаючы тонка зробленыя боты М калая да кры. «Дзе твае сандал , манах?»

М калай усм хнуўся. «Пайшоў. Табе падабаюцца мае боты?» М калай пакруц ў м туды-сюды насупраць агню.

— Так, — адказаў Лазар.

Я сам х зраб ў. Б'юся аб заклад, ты ж не ведаў, што я кал сыц быў шаўцом, ц не так?

— Не раб ў гэтага, браце.

«Кал ласка, называйце мяне тольк М калай, Лазар».

Хлопчык к ўнуў. — Ты ж умееш раб ць абутак, Н калас?

— Сапраўды... нават найлепшыя. Гэта апошняя пара, якую я зраб ў перад тым, як прыехаць у абацтва. — М калас аз рнуўся на свае боты. — Хочаш пачуць пра мае былыя часы шаўца?

— А я б, — адказаў Лазар, з рнуўшы на свае брудныя рукав цы.

— Тады я пав нен табе сказаць. — Н калас перасунуўся на валуне нах л ўся да полымя, абапёршыся рукам на кален . — Кал я быў значна маладзейшым, я жыў з бацькам старэйшым братам у Эфра ме — ц хай маленькай вёсачцы на паўднёвай ускра не Бургунды . Мой бацька... быў вясковым шаўцом — ён вучыўся ў майго дзеда. Мы ўсе працавал ў майстэрн , шыл рамантавал абутак. Бацька спадзяваўся, што мы з братам зможам працягваць гэта раб ць. ГАНДАЛЬ».

«Але, кал казаць пра гэта, мой бацька захварэў больш не мог к раваць крамай. Таму ён спадзяваўся на нас, каб яна працягвала працаваць. Гэта было жахл ва — амаль уся праца лягла на мяне».

Лазар спытаў: «Твой брат не хацеў х зраб ць?»

Н калас пакруц ў галавой: «О, ён хацеў — ус м сэрцам ён хацеў пайсц па слядах бацьк . І ён мкнуўся вучыцца. Але Бог н кол не хацеў, каб ён стаў шаўцом — спроба за спробай, ён н кол не мог зраб ць усё як след. І амаль заўсёды мне даводз лася сц за м перарабляць абутак, як ён спрабаваў паправ ць. Гэта працягвалася вельм доўга; большую частку дзён я працаваў да позняй ночы».

- Ты сказаў бацьку? - спытаў Лазар.

— Не. — Н калас адкашляўся. — Бацька пам раў, мы з братам грымел адз н аднаму ў горла, як ваўк , а крама разбуралася. У яго пагоршыўшыся стане я не мог прымус ць сябе турбаваць яго.

Лазар заўважыў, як слёзы набл жаюцца да вымушанай усмешк Н калса. «Я часта задаваўся пытаннем, чаму я зраб ў тое, што зраб ў. Бачыце, як кожную ран цю, я шоў у краму, аднак падчас майго апошняга шляху замест таго, каб зайсц ў дзверы, я прайшоў м ма крамы проста працягваў сц — прэч ад крамы — з вёск — , у рэшце рэшт, з Бургунды ». М калай апусц ў вочы: «Я пак нуў усё, акрамя гэтых ботаў».

«Некаторы час я перасяляўся, працуючы ў некальк х шавецк х майстэрнях, каб зараб ць на жыццё. Але неўзабаве Гасподзь дакрануўся да майго сэрца ў сне; Ён узрушыў маю душу. Ён пакл каў

на мяне павёў мае ног ў абацтва Гард'ен — шукаць адз нокага жыцця на службе Яму. І дз ўным чынам я адчуваў больш свабоды ў межах гэтых сцен абацтва, чым калі небудзь па-за ім. — Н калас пакруц ў галавой, цудоўна ўсміхнуўшыся. «Дз ўна».

«А як жа твая сям'я?» — спытаў Лазар.

«Ну, неўзабаве пасля прыезду я напсаў брату. Я не чакаў ад яго адказу, але ён адказаў; сказаў, што наш бацька памёр неўзабаве пасля майго ад'езду. Пасля я таксама даведаўся, што мой брат прадаў краму за даўг... ну, ён папрасіў мяне больш не колі яму не псаць.» Ён ванаваць мяне ў смерць нашага бацькі — ва ўсім гэтым.

Мі калай нахлыўся падкоруў агонь. «Одз на раскажаў мне ўсё, Лазар. Я ведаю, чаму ты носіш капюшон». Галава Лазара адразу ж адхлылася назад; за бязжыццёвым прарэзам для вачэй у капюшоне, як я блішчэл ў дэальным вугле святла ад вогнішча, Мі калай заўважыў пару глыбокіх, дапытлівых блакітных вачэй, як я глядзелі прама ў яго ўласныя. «Не хвалюйся за мяне, Лазар. Як з адзінно, з тваімі бацькамі; твая таямніца ў бяспецы са мной». Лазар зноў павярнуўся да полымя, нічога не кажучы.

«Можаш адкрыта гаварыць са мной, Лазар. Лічы мяне хутчэй сябрам, чым манахам».

Мі калай засунуў палку ў агонь і абапёрся на валун.

— І твой бацька, Одз на сказаў мне, што цябе пакінулі ля варот абацтва Гардзэнскае незадоўга да майго прыезду. І што ў цябе хвароба паветра, з-за якой табе не колі нельга было пакідаць катакомбы. Усё гэта не было праўдай, ці не так?

Нарэшце Лазар прызнаўся: «Не. Але бацька забараніў мне казаць праўду. Ён сказаў, што нашыя манахі могуць забіць мяне, калі я раскажу ім праўду пра сябе.

— Ваша хвароба не колі не была ад адкрытага паветра, як ён сцвярджаў, а ўпотаі ад сонечнага святла, — у вас цяжкая хвароба ад сонца, так?

«Так».

«А лекар, якога Іван выклікаў у Гардэнскае абацтва, каб запытаць вашу хваробу...» абат?

«Я не колі не быў у лекара. Магчыма, бацька дамовіўся, каб хтосьці прыйшоў...»

«Цяпер я разумею. Лазар, твой бацька казаў праўду — цябе б напэўна забілі».

Цяпер, аздравіўшыся назад, я выразна бачу гэта. Твой бацька вельмі любіў цябе, Лазар.

«Так, ён зрабіў гэта; як я яго люблю».

«Дзе твой бацька хаваў цябе з самага нараджэння?»

«Ён знайшоў мяне ў саборы і хаваў у катакомбах — у крыпце Бастона».

«У самым абацтве?! Як ён не дапусціў, каб хто-небудзь цябе выявіў?»

«Ён настойваў на тым, каб я маўчаў трымаў дзверы крыпты зачыненым . Так я зраб ў».

«Ён што сказаў?! Ты ж з нараджэння ўмеў гаварыць?»

«Не. Бацька хутка мяне навучыў».

«І, магчыма, ты хутка навучыўся. Скажы мне, кольк ты хаваўся ў крыпце?»

— Магчыма, год. Потым бацька пашыў мне маску халат зраб ў выгляд, што знайшоў мяне пак нутай за паўночнай брамай абацтва, а я прык нулася хворай. — М калай падк нуў агонь, зноў пагладжваючы падбародак, абдумваючы ўсё, што яму расказаў Лазар.

«Ты не падобны да астатн х... гм, я маю на ўвазе ... зыходзячы з твайго сабранага выгляду, ты хутчэй нагадваеш хлопчыка, чым звер. Кал дазвол це спытаць, кольк табе гадоў, Лазар? Табе сапраўды трынаццаць гадоў?»

«Я пастарэў тольк на сем гадоў».

Н калас пакруц ў галавой, ў кутку яго вуснаў з'яв лася лёгкая ўсмешка.

— Дз ўна. Магчыма, розн ца пам ж згаданым сапраўдным узростам пав нна была схавець ваш незвычайны рост. Як ж разумны быў ваш бацька. Цяпер я ведаю, што ваша сп на не такая ўжо сгорбленая , як магл б выказаць здагадк ў абацтве. У х схаваныя крылы, так?

Лазар рэзка ўстаў на ног . — Я не хачу больш гаварыць, М калай.

М калай супако ў яго: «Прабачце. Не, сядайце! Я больш не буду казаць пра ваш стан. Сядайце, кал хочаце, сыноч». Лазар сеў.

— Мушу сказаць, што я даўно захапляўся табой, Лазар. Ты н кол не быў падобны да ншых хлопцаў-сквайраў — сумняваўся ў сваёй веры абавязку, як гэта часта раб ла большасць з х, — сварыўся з-за няважных спраў. Ты заўсёды быў спакойны, ведаў свае абавязк абдумваў свае словы, перш чым х сказаць.

Лазар павярнуў галаву да мяшка з харчам , як ляжаў на падлозе пячоры. — Брат Адз но сказаў, што прыйдзе па мяне, але ты прыйшоў замест яго. Чаму ты прынёс яго кроў у флаконе?

«Адкуль ты даведаўся?»

«Я адчуваю яго пах — гэта сапраўды Одз на. Чаму ён прал ў гэтую кроў? Чаму яна ў цябе цяпер?»

М калай нервова варушыўся, яго поз рк бегала то па мяшку, то па Лазару. Ён глыбока ўдыхнуў выпрастаўся на скале. — Я пав нен табе нешта сказаць, Лазарус.

«Брач Одз на памёр?» — спытаў Лазар.

«Так, ён ёсць, Лазар».

Лазар захлынуўся. «Але як?»

— Той каптан — той самы чалавек, як забў твайго бацьку.

«Чаму ён х забў?»

«Таму што Іван Адз но абаранял цябе».

У пячоры запанавала цшыня, абодва ўтароп л ся ў полымя. Лазар сказаў: «Тады я павнен забць гэтага каптана.

«Не, Лазар. Не забвай».

«Вока за вока!» — плюнуў Лазар.

«Ты ж не гэта маеш на ўвазе, ц не так?»

Лазар апусцў плечы. «Не, я ўсё ж адчуваю гэта».

«Я адчуваю тое ж самае — Одз на быў для мяне як бацька. І таму я зараз тут. Ёсць нешта вельм важнае, што ты павнен зрабць».

"Што рабць?"

Мкалай устаў, падышоў да мяшка пакапаўся ў м. — Ты ўмееш чытаць карту?

«Так. Мне навучыў бацька».

«Карты катакомбаў?»

«Я бачыў карты ў скрыпторы. Я ўсё яшчэ х памятаю».

Мкалай дастаў з мяшка складзены пергамент.

«А як я канкрэтна карты вы бачыл?»

«Усе яны».

«Не, а кольк табе бацька прывёз?»

«Аднойчы я папрасў у бацьк свежую карту, ён сказаў, што ўжо паказаў мне ўсе карты са скрыпторыя».

Мкалай стаяў, чухаючы патылцу. «Усе яны? У скрыпторы, напэўна, сотн карт. Усе яны, Божа мой». Мкалай агледзеў падлогу пячоры, зноў пагладзў падбародак, а потым спытаў: «Скажы мне, Лазар, ц памятаеш ты сярод гэтых шматл к х карт абацтва кра ну пад назвай Італ я?»

Лазар паказаў на паўднёвы ўсход. «Гэта там — у тым к рунку — праз Леонск зал ў Тырэнскае мора; на ўсход ад вострава Сардз н я. Італ я мае форму вашага бота». у асноўным акружаны морам, а горы праходзяць праз яго н жн цэнтр. Умбрыя- Праванс таксама знаходзцца ў яго цэнтры. Манастыр Канчэла знаходзцца там, крыху на поўнач ад цэнтра.

Мкалай узняў бровы, цалкам ашаломлены. Потым ён зноў выпрабаваў Лазара...

прадэманстраваў здольнасць, х тра спрабуючы дэзарыентаваць, магчыма, паставіць пад сумнеў свае ўласныя геаграфічныя ўспаміны; «А як жа Каралеўства Шатландыя?»

Лазар паказаў у процлеглы паўночна-заходні крунак. «Гэта той бок — праз невялікую водную прастору; на поўнач ад англійскай зямель».

«А дзе мой дом, Лазар?»

— Вёска Эфрама знаходзіцца на поўдні Бургунды, — Лазар паказаў крыху на ўсход.

«Вось так».

«А Мурат?»

«Тут».

Мікалай пакруціў галавой. «Абсалютна неверагодна». Ён ківнуў. «Гасподзь адабрый цябе дзіўным дарам».

«Чаму ты пытаешся ў мяне пра такія месцы?» — спытаў яго Лазар.

Мікалай глыбока ўздыхнуў, вярнуўся да свайго валуна і дадаў Лазару складзены пергамент. Лазар раскрыў яго прагледзеў. На старонцы была намалевана Францыя, Італія і навакольныя краіны мора. «Я памятаю гэтую самую карту».

«Мяркую, што так, бо гэта было з таго ж самага абацкага скрыпторыя. Паслухай мяне, Лазар».

Я прыйшоў не толькі каб прынесці вам правант, але каб выканаць апошнюю просьбу брата Адзіна.

Ён жадае, каб ты паехаў у Італію — у манастыр дэль Канчэла ва Умбры, — ты ўжо паказаў, што ведаеш яго месцазнаходжанне... Там ты павінен паклаці каць брата

Сальватына, пажылога манаха, як вельмі добра разбіраецца ў дэталях, звязаных з «Гейтсонам».

Лазар успомніў сваю размову з Іванам — ласці, паслугу, якую яму належала.

«Ты павінен яму сказаць...»

«Паехаць у Італію?!» — перапыніў яго Лазар.

«Дазволь мне гаварыць, Лазар. Ты павінен перадаць яму, што Брамны камень у

Гардэнскім абацтве адчынены. Скажы яму, што ты сын брата Івана Гогу — з Брамнага

каменя. Ён пазнае цябе па гэтым мені. Акрамя таго, я прынес флакон з крывёю. Ты павінен дадаць яго

Сальватына, скажы яму, што гэта кроў брата Адзіна. Тады ён будзе ведаць, што з ёй рабіць.

— Не. Не, не магу, — прамармытаў Лазар, пакруціўшы галавой.

Мікалай працягнуў: «Вы павінен паклаці каць брата Сальватына, раскажы яму пра гэта

вярнуць яго ў абацтва. Брату Адзіно сказаў, што ён старэйшы самы старэйшы манах у...»

Няжняя рада, магчыма, адзіны манах, як выжыў у абацтве Гардэнскіх манастыры Канчэла,

як валодае ведам, каб працаваць з Брамным каменем праз яго перакладаны надпісы

— каб належным чынам зачыніць яго зноў. Ён таксама можа дапамагчы вам з нашым асабістым

пытаннем адносна пажадання твайго памерлага бацькі, як толькі ты аддас яму флягу. Ты павінен

быць асцярожны, каб не разбіць яе па дарозе. Твой бацька б ганарыўся табой.

Лазар рэзка ўстаў, кнуў карту на падлогу пячоры, адышоў ад агню павярнуўся да М калая. «Занадта далёка. Айцец сказаў, што сонца... чаму б табе не пайсць па гэтага манаха прынесць яму флягу, кал ты ведаеш так я рэчы?»

"Не магу. Мяне чакае адна лэдз."

"Дама?"

«Нават чакае — мая будучая жонка Марта. А цяпер дз. Лазар, сядай. Кал ласка. Я раскажу табе пра маю дарагую Марту».

«Але ты ж ... х ба ў цябе няма абяцанняў цэл бату ўстрымання?» Лазар вярнуўся да агню сеў.

М калай адх л ў пытанне Лазара. «Яна жыве ў Мураце — удава нябожчыка вясковага шаўца, спачывай з м рам. Хочаш пачуць пра яе?»

— Я б так зраб ў, — уздыхнуў Лазар.

«Я сустрэў Марту падчас вельм дз ўнага здарэння», — Н калас паспрабаваў усм хнуцца, перш чым працягнуць.

«Ну, не зус м. Мяне заўсёды цягнула да мясцовых шавецк х крамаў, кал абат Вон г пасылаў мяне ў новую вясковую царкву — разумееце, гэта быў верны шавец ува мне».

«Каля года таму абат паслаў мяне ў Мюрат, каб дапамагчы сачыць за рамонтам мясцовай царквы. Цалкам чакана, што ц каўны шавец ува мне ўзрушыўся, я пайшоў у мясцовую шавецкую краму. На жаль, не паспеў я адчыніць дзверы, як к нуты бот ударыў мяне па твары.» Апошняе, што я памятаю, — гэта абцас таго чарав ка, пакуль не прачнуўся.

— Кал я падышоў, мой поз рк упаў на цудоўнае в дов шча. — Ён усм хнуўся паглядз ў падбародак. — Я здагадаўся, што памёр, бо нада мной узяўся твар Анёла — гэта была мая дарагая Марта, якая выц рала мой апухлы нос в льготнай анучай. Яна даглядала мой твар, пакуль мы размаўлял .

«Пазней я даведалася, што яна зб ралася к нуць ботам у дзверы, але мой твар перашкодз ў. Пасля смерц мужа яна з ус х с л спрабавала ўтрымаць краму. Яна паведам ла сва м кл ентам, што ўначы да яе прыйшоў ншы мужчына пашыў абуткам, хоць насамрэч яна сама м займалася. Аднак чутк распаўсюджвал ся па вясковых мал тоўных абшчынах, некальк жанчын таемна чакал гэтага мужчыны. Я даведалася, што незадоўга да майго прыходу ў яе краму некальк жанчын пак нул яе, абв навац ўшы яе ў тым, што яна сапраўдны шавец, сказаўшы ёй, што яны паведамяць ус м яе кл ентам, што жанчына працуе з х абуткам».

«На наступны дзень жонк папрас л мужоў прынесць абутак, як патрабаваў ремонту. Потым яны ўважл ва сачыл за ёй. Жанчыны могуць быць так м — нават злосным , кал ў х ёсць нейк я праблемы».

Карацей кажучы, шавец ува мне выратаваў яе. Я сказаў ёй шырока адчыніць дзверы сам узяўся за працу, пакуль яна выйшла на вуліцу. Я нарабіў шмат шуму — б'ю, стукаў гэтак далей.

Нікалас засмяўся. «Трэба было бачыць х твары. Крама была поўная цыкаўных жанчын з адкрытым ратамі. Я рабіў выгляд, што не заўважаю іх, пакуль чыніў адзіны чаравік за другім — я здагадаўся, што з таго часу страціў сувязь з рамяством, але рухаўся як упэўнены конь, кожны рамонт быў зроблены дэальна. Адна з іх была настолькі смелай, што спытала мяне, ці заўсёды я працаваў над абуткам Марты. «Ну, вядома, жанчына», — сказаў я. «Ці вы здагадаліся, што чаравік сам па сабе чысцяцца?» Яна не адважылася б больш распытваць манаха. Ён зноў засмяўся. «Марта спытала іх, ці ёсць у іх яшчэ абутак для яе «святара-шаўца». О, як я ж быў х твары, калі яны выходзілі з крамы. Я павярнуўся да іх спячонай, каб схваць свой смех».

— Не сведчы фальшыва, Мікалай, — перапыніў яго Лазар.

Усмешка знікла з твару Мікалая. «Ну, я ж не збіраўся стаяць склаўшы рукі, пакуль Марта падае...» ваўкам. Часам трэба ацаніць, калі праўда значнае больш, чым можа выправіць хлусня. Так, я схлусіў, Лазар. Мушу прызнацца, гэта была самая салодкая хлусня, якую мне калі-небудзь даводзілася казаць.

«Як жа так?»

«За апошні год мы з Мартай збіліся. Я дапамагаў ёй у краме. Яна паабяцала мне сваю руку сэрца. Яна прадасць краму пагадзілася вярнуцца са мной у маю былую вёску ў Бургунды. Я нарэшце вяртаюся дадому. Спадзяюся памірыцца з братам прапанаваць нам трапіць адкрыць шавецкую краму — магчыма, купіць старую краму майго бацькі, калі атрымаецца».

«Тады ты парушыш свае святарскія абяцанні, так?»

«Не, Лазар. Я выпраўлю тое, што зламаў, стаўшы спачатку святаром. Гасподзь ніколі не хацеў, каб я заставаўся манахам. Цяпер я гэта разумею. Ён сказаў мне перастаць хавацца — пакіньце сцены абацтва — пайсць дадому выправіць свае мнулыя крыўды».

— Не разумею, — адказаў Лазар.

«Гасподзь часта дзейнічае незвычайна, Лазар. Нават я не разумею Яго паклікання» пакуль Марта не ўдарыла мяне гэтым ботам. І з таго часу Ён адкрыў мне вочы на маё сапраўднае пакліканне. Мікалай апусціў галаву: «Хацелася б, каб мой бацька быў яшчэ жывы ў таўмаце вяртанне». Ён бы паказаў Марту.

«Магчыма, ты верыш, што Гасподзь вядзе цябе цяпер толькі таму, што ты кахаеш Марту, — што ты так моцна гэтага жадаеш, што, магчыма, верыш, што цябе вядзе Божая воля? Чаму Гасподзь можа адвесці цябе прэч, каб ты стаў манахам, а потым зноў прывёў цябе дадому?»

«Магчыма, каб знайсць сябе, Лазар. Я часта задаваўся гэтым пытаннем, але чуў, як Ён гаварыў са мной — у сваім сэрцы я ведаю, што Ён вядзе мяне».

«А ці сказаў Ён табе таксама хлусіць жанчынам у Мюраце, браце?»

Мікалай нахмурыўся. «Не». Ён змяніў позу, расчараваны ўсё большай колькасцю слёз. «Скажы мне, Лазар, ці адчуваеш ты, што спрабуеш падпарадкоўвацца волі Божай?»
«Так».

«Ці падпарадкоўваліся вы Яго волі, калі хлусілі абацтву, прыкладваючыся, што ў вас хвароба паветра?»

— Я зрабіў так, як мне сказаў. — Лазар апусціў галаву.

«Я вельмі паважаў твайго бацьку, Лазар. Я не сумняваюся ў яго меркаванні адносна цябе, але мушу спытаць: чаму ты мяркуюеш, што ён усю хлусіў пра цябе?»

«Каб абараніць мяне ад бяды. Ён мой бацька».

«Як я хлусіў, каб абараніць Марту ад бяды».

«Але яны б не заблілі Марту, калі б даведаліся пра яе праўду».

«Хіба хлусня — гэта не хлусня? Пры такім абставінах я зрабіў тое, што, як мне здавалася, было правільна, гэты ўчынак, як і манахы няправільным ён не здаўся, быў дзеля агульнага дабра. Ты ўсё яшчэ ... табе трэба шмат чаму навучыцца, Лазар».

— Магчыма, — коротка адказаў Лазар. Ён утаропіўся ў танцуючае полымя, успомніўшы сваю мінулую размову з вязнем, які кляўся Праўдай і назваўся толькі: «бедны чалавек у Хрысце». Ён падумаў, што гэты чалавек ужо прызнаўся ў сваёй праўдзе быў за гэта «спалены да касцей».

«Дык што ж гэта за Брамны камень, Лазар?»

«Ты не ведаеш?»

«Я ніколі не быў манахам і жэйшай рады не меў доступу да іх рукапісаў — проста тыповым манахам, які большасць у абацтве».

«Гэта брама, але нашчага тыпу. Нам не варта пра яе казаць».

«У пекла, маеш на ўвазе?»

«Так».

«Я чуў такія чуткі, як многія».

Лазар варухнуўся. Яго пачалі турбаваць пытанні Мікалая. Як даўно я члены і жэйшай рады, старэйшыя манахы, і Іван, і Адзінно рашуча забаранілі б яму выпадковыя абмеркаванні такіх пытанняў, строга прызначаных толькі для цэлых разоў старэйшых манахаў. У здавалася нястомных пытаннях падазрэнні Лазара да манаха ўзмацніліся.

Нікалас працягнуў: «А што яшчэ пра гэта: ходзяць чуткі, што тут блукае жанчына-прывід». на тэрыторыі абацтва — крадзежцаў сны. Ці гэта адсюль — Гейтстон?

«Яна, ну... гм... Н калас, ты ж не пав нен казаць салдатам, што я хаваюся ў Маўнц н-Маўт, ц не так?» ты?»

«Не хвалюйся, Лазар. Я не маю намеру вяртацца ў абацтва — яно цалкам разбурана пажарам абвалам».

Лазар умяшаўся: «Трэба сказаць каму-небудзь пакл каць брата Сальв тына — зачын ць Брамны камень! У абацтве н кога няма?»

М калай пакруц ў галавой. «Я н кол больш не ступлю ў абпаленыя сцены абацтва. Ведаючы тое, што я ведаю цяпер, я не маю н якой справы н з Пеклам, н з Брамай Пекла, н з лег ёнам бязл тасных салдат, ад як х мне ледзь удалося ўцячы. Не, я пайду да Мюрата, каб забраць Марту. І мы пак нем гэтае бязбожнае месца далёка ззаду».

«Як можна не турбавацца, кал Брамны камень адчынены?»

«Мне ўсё роўна. Менав та гэта ў значнай ступен тлумачыць, чаму я даў слова Одз на, што прыйду ў пячору дастаўлю табе харчы. І як чалавек слова, я панёс...» выканае сваё жаданне раскажа вам усё, што хацеў, каб вы ведал , — ну, амаль усё.

Гэта яшчэ не ўсё. Брат Адз но прымус ў мяне паклясц ся, што я папрашу ў цябе слова. што вы прывядзеце брата Сальв тына вернеце яго да адчыненай брамы абацтва, каб ён паспрабаваў зноў зачын ць яе.

— Слова? — Лазар асцярожна злез з валуна ўстаў. — Я не магу даць слова!

Я не магу гэтага зраб ць!

«Одз на сказаў, што спадзяецца, што ты адкажаш гэтак жа, як адкажа твой бацька. Гэта был апошн я словы, як я ён прашаптаў мне, Лазар, — што ты будзеш сва м бацькам нават больш». «Гэта занадта шмат».

— Я разумею, — М калай апусц ў галаву ўтароп ўся ў полымя. Лазар застыў як укопаны.

«Што разумееш?» — нарэшце спытаў Лазар.

«Я б таксама не змог гэтага зраб ць, кал б Адз но папрас ў мяне — з Мартай ўс м астатн м ».

— Гэта ўсё? І Брамны камень застаецца адчыненым? — спытаў Лазар, пац скаючы плячыма.

«Я зраб ў усё, чаго ад мяне чакаў Одз на. Астатняга ён чакае ад цябе. І пакольк ты зраб ў свой выбар... на жаль, я разумею, што Брамны Камень застаецца так м».

«Але ты ж ведаеш, што я не магу, М калай. Я не магу сц ў святле. Я не магу сц ў Італ ю — гэта занадта далёка. Брат Адз но пытаецца ў мяне, чаго я не магу зраб ць. Гэта занадта шмат, брат!»

М калай падняў галаву сустрэўся поз ркам з Лазарам. «Ён н кол не хацеў, каб ты шоў у Італ ю». У пячоры запанавала ц шыня.

Лазар нарэшце сказаў: «Я не магу зраб ць тое, што ты можаш сабе ўяв ць».

— Ты калі небудзь спрабаваў? — Лазар нічога не адказаў. Малай схопіў з кучы дроў свежую палку і сунуў яе канец у сэрца вогнішча, асцярожна паварочваючы, пакуль яна ярка не разгарэлася. — Магчыма, я змагу пераканаць цябе ў адваротным. — Малай падняў палаючы паходню і стаў на ногі. — Хадзем. — Ён павярнуўся назад і раваўся ўглыб пячоры да вузкага праходу ў грэце. Лазар пайшоў за ім.

«Ведаеш, я адкрыў гэтую пячору неўзабаве пасля таго, як прыбыў у абацтва».

«Маунтэн Рот», — дадаў Лазар.

— Ты таксама бачыў гэта — твар у скалах?

— Я так зраб іў. Але, Нікалас, чаму ты ехаў так далёка ад абацтва?

«Дзівіцца; разважаць пра рэчы. Шукаю сябе, мабыць. Мне падабаецца шпацыраваць здзіўляюцца рэчам».

— І ты знайшоў сябе? — спытаў яго Лазар. Малай пачуў сарказм у яго словы.

— Замест гэтага я знайшоў Гарскую Масць, — засмяўся Малай. Яны ўвайшлі праз праход у грэце. Малай нізка нахіляўся, працягваючы рухацца з паходняй; а Лазар цягнуўся ззаду, увесь час асцярожна сачачы за нізкай каменнай столлю паміж імі.

«Куды мы ідем?»

"Наперад. Хадзем."

— Гэта я так зразумеў, — прабурчаў Лазар. Малай усміхнуўся. Яны ўдваіх пачалі хадзіць далей. Праз праход. Яго сцены нарэшце абваліліся, адкрываючы велізарную пячору, вельмі льготнае паветра якой было напоўнена рэзкім пахам. Пад святлом, якое асвятляла падлогу вакол іх, яны падышлі да яе цэнтра. «Што гэта за пах?» — спытаў Лазар. «Тут нешта ёсць». Лазар агледзеў цямуру.

— Так, твае настаўнікі. Яны могуць навучыць цябе лётаць, Лазар. — Малай спыніўся павярнуўся.

«Хто? Як?»

— Лепшы спосаб. — Нікалас падняў паходню высока, адкрываючы высокую столь пячоры, цалкам запоўненую кажанамі-падкованосамі. Лазар стаяў з захапленнем, глядзячы на верхняе пячорнае ўтварэнне, дзе на яго ўтаропіліся дзесяць тысяч бліскучых чорных вачэй.

— Пацук? — спытаў Лазар. Некалькі кажаноў зваліся са столі пачалі кружыць па пячоры. «Глядзіце!» — паказаў на іх Лазар. — «Яны ляцяць!»

«Так, гэта кажаны. Гэта кажаны. А кажаны лятаюць. Яны пакідаюць пячору, калі заходзіць сонца. Яны ядуць вяртаюцца да святання. Цяпер яны адпачываюць. Мяне заўсёды захаплялі кажаны».

«Кажаны — як птушкі», — прамармытаў сабе пад нос Лазар, загіпнатызаваны ўтаропіўшыся ў столь.

«Кажаны адрозніваюцца ад птушак. Кажаны лятаюць ноччу, калі птушкі адпачываюць. А ўдзень кажаны...»

адпачываюць, калі птушкі ляцяць. З узыходам заходам сонца яны па чарзе пануюць у небе».

М калай засмяяўся. «Гэта я яе знайшоў. Я ўспомніў, як Адз но казаў мне, што ты хочаш паглядзець на птушку, таму я прынёс яе яму». М калай утаропіўся ў столь.
«Яно ўжо было мёртвае?»

«Так, ляжыць сярод камянёў уздоўж Эб-роўд. Я шмат хадзіў па гэтай дарозе — шмат чаго знайшоў».

— Ці можна мне паходню? — спытаў Лазар. М калай зрунуў уніз ўбачыў Лазара з працягнутай рукой.

— Лазар, я магу патрымаць яго вышэй. — М калай падняў яго як мага вышэй, каб лепш асвятліць столь.

— Ці можна мне патрымаць паходню? — зноў спытаў Лазар. М калай апусціў вочы.

— Кал хочаш. — М калай даў яму падпаленую палку. Лазар высока падняў яе пахадзіў па гроце, аглядаючы столь, пакуль М калай заставаўся на месцы.

— І яны лягаюць толькі ўначы? — крыкнуў Лазар, яго словы адгукнуліся рэхам у пакопяхора.

— Толькі тады, — адказаў М калай.

Праз нейкі час Лазар М калай вярнуўся ў пячору распалі агонь.

— Я зноў пытаюся ў цябе, Лазар, дзея Одз на, — ці зробіш гэта?

— Я не кажан, — адказаў Лазар.

— А Адз но ніколі не папрасіў гэтага ў кажана, — адказаў М калай.

«Кал я скажу, што выканаю, а потым не змагу гэтага выканаць?»

«Кал я раскажаў Адз на пра Марту пра свае планы пакнуць абацтва, ён сказаў мне наступнае:

«Лепш паабяцаць пацярпець няўдачу, чым пацярпець няўдачу з-за адсутнасці абавязацельстваў». Бачыце.

Лазар, гонар грунтуецца на справах, а не толькі на словах. Ён прасіў цябе, каб ты, самае большае, даў слова, што паспрабуеш. Адкажы мне яшчэ раз, я больш не буду турбаваць цябе апошняй просьбай брата Одз на.

«Італія так далёка, а сонца?» Лазар зрунуў на ўваход у гроту.

«Твой адказ, Лазар?» — запанавала цішыня.

Лазар адказаў: «Я... так». З падлогу пячоры, побач са сваёй рукавіцай, Лазар узяў карту аглядзеў яе. «Я абяцаю ... проста, што паспрабую выклікаць манаха ... толькі гэта».

М калай усміхнуўся паляпаў хлопчыка па плячы. «І ад цябе больш нічога не патрабуюць, акрамя — Ваша высакародная спроба. Іван ганарыўся б вамі. — Лазар шмыгнуў носам — толькі тады М калай зразумеў, што Лазар плача пад яго маскай.

- У чым справа? - спытаў М калай.

— Нчога страшнага, брат; я зраблю гэта. — Лазар сабраўся з сьламамі. — Я паклечу брата Сальватуна. каб ён мог дапамагчы нам з Гейтсонам.

— Добра сказана. Ты — самы твой бацька нават больш, — хлопчык выцер вочы абнутраны бок маскі. — Ты галодны? Іх шмат.

— Я так ёсць, — прызнаўся Лазар. Малай падышоў да мправа заванага мяшка дастаў адтуль тканевыя рулоны з мясам хлеба. Ён схавануў бурбалку з вадой, паставіў вячэру Лазару на калені вярнуўся на сваё месца.

— Ты не будзеш есць? — спытаў Лазар, глядзячы на пустыя рукі калені манаха.

— Гэта твая ежа. Я збраю, мабыць, месячныя кшэнны для адзіннокага хлопчыка, калі ты пастараешся, каб ххапа ла. — Лазар утаропіўся на яго. — Ну, давай! Еш! — Хлопчык накінуўся на ежу.

Лазар вячэраў, пакуль Малай забавляў яго размовай — часшоў. Нарэшце Лазар запіежу закаркаваў бурбалку з вадой. Малай аднёс яе назад у мяшок.

«Ёшце эканомна — паче шмат вады падчас ежы — гэта напаўняе страўнік», — сказаў Нкалас. — загадаў ён, крыкнуўшы праз плячо.

Лазар пайшоў за малам. «Я зраблю гэта».

«Ну, Лазар, вось я адпраўлюся да Мурата. Некаторы час ты будзеш у бяспецы ў Горнай Маце — ніхто не падарожнічае па гэтых аддаленых мясцінах. У цябе ёсць месяц, каб падрыхтавацца да падарожжа. Патрэнуйся карыстацца крыламі, як я даў табе Гасподзь. Навучыся мала карыстацца ў кажаноў наверху».

— Ты не хочаш застацца на вечар? — спытаў яго Лазар. — Ты мог бы паспаць быць бадзёрым...

«Не, Лазар, мне трэба ісць. Мая Марта чакае мяне. У цябе ўсё атрымаецца, я ўпэўненая».

Лазар апусціў галаву плечы.

Яны нарэшце абняліся, Лазар глядзеў з пачоры, як Малай знак за грабянём. Ён вярнуўся да вогнішча кнуў яшчэ некалькі кавалкаў сухоастою. Ён сеў сагрэўся, разважаючы пра кажаноў абяцанне — урачыстае абяцанне, якое ён даў прывесці манаха. Яго вочы былі скраваны на полымя. Нарэшце Лазар знайшоў драўляны малатоўны крыж Івана, якцяпер в сеў у яго на шыю. Ён дастаў яго пакаціў паміж пальцамі, як заўсёды рабаў яго бацька.

У полым ён заўважыў чорнага жука, як выпаўз з расколіны ў дымячайся сухароднай галіцы; жук асцярожна кружыў у танцуючых полымях, спускаючыся па палаючай галіцы. Позірк Лазара прасачыў за жуком, як скокнуў на халодную падлогу.

пячору пацягнуўся на бяспечную адлегласць. Ён спыніўся, расправіў крылы палецёў да ўваходу ў пячору. З сагрэтым целам, стомленым канечнасцям задаволеным страўн кам пачаў драмаць там, дзе сядзеў. Яго галава х сталася дрыжала, ён неаднаразова засынаў рэзка прачынаўся. Нарэшце ён пакнуў цёплае святло агню знайшоў цесную шчылну ў сцяне, дзе паддаўся апошняй надзейнай знаёмай прасторы, якая заставалася ў яго — гэты вечна вручы свет сноў.

~*~

Большую частку наступнага дня Лазар даследаваў свой новы дом — чорныя катакомбы звелстых калдораў, няроўных паверхняў злучаных паміж сабой пячор. Пах гук капаючай вады прывабліваў яго, ён падняўся праз вузкі праход, як прабыраўся высока ў схілы гары. Праход ператвараўся ў невялікую пячору, дзе большая частка дна складалася з неглыбокай лужыны вады, якая напаўнялася капаючай столлю.

Шмат разоў на працягу дня Лазар прыжмуранымі вачыма выглядаў з пячоры вачыма, аглядаючы пейзаж, як крычаў у сонечным святле, нават праз вопратку ён адчуваў моцную спякоту, што зыходзіла ад выпаленай каменнай даліны. Лазар перанёс свае запасы глыбей у гару, праз вузкі праход ў грот, дзе жыл кажаны.

Наступлівы змярканне. Лазар распаліў у гроте новы агонь; яго святло асвятліла столь тысячы кажаноў. Па меры таго, як пячора награвалася, дым ад агню падымаўся да столу, дах пячоры ажыў. Сотні кажаноў падалі са сваіх сядзенняў кружылі па пячоры. Усё больш і больш хнапаўняла паветра, пакуль пячора не закішэла міль.

Лазар усміхнуўся. Ён устаў працягнуў рукі, калі вхуракрылаў ахапіла яго. Яны селі на яго мантыю, пералезлі праз яго зноў узяцел. Лазар сарваў капюшон, адкрыўшы шырокую ўсмешку. Ён заправіў маску за вярочны пояс, пакуль кажаны поўзалі па яго валасах. Лазар хадзіў кругам з узнятымі рукамі, пакрытымі кажанамі. Яго хіхотканне перарасло ў смех, як адгукнуўся па пячоры. У тарнада трапяткіх крылаў Лазар вальсраваў па гроте, стэрычна смяючыся спатыкаючыся, як п'яны Одзіна.

За пячорай, над залатым пагоркам ўсходняй правінцы Авернь, разгортвалася цудоўная, нябачная кароткачасовая драма — з усходаў гор Францыі менавіта свтанак, здавалася, усміхаўся толькі аднаму: знешне дзіўнаму

гара з разяўленым ротам стэрычным смехам адрыгвала клубы кажаноў, як я
к шэл па яе скалах. Аднак кажаны неўзабаве зн кл з верхав н дрэў;
кал сыц гучны смех гары павольна ператварыўся ў змяшаныя стогны
смутку — у жудасныя крык болю адз ноты — у задушл выя пакуты задыханне
выццё бесперапыннага галашэння — ў жахл выя гук , так я глыбока трывожныя —
нават прымушаючы месяц глядзець ун з плакаць па выючым Горным Пашчам.

[Канец раздзела 9]

Гэты л таратурны твор быў створаны выключна ў прысвячэнн

Эдгар Алан По (1809—1849)

— Няхай яго спадчына живе ў кожным з нас —

~[GothicNovel.Org](https://www.gothicnovel.org)~